

SÄGNER I KROGSERED

Nog visste vi att här fanns drakar och spöken i vår socken när vi sommaren 2018 påbörjade arbetet med att söka efter sägner och berättelser om oförklarligheter. Ändå kunde vi aldrig ana att vi levde mitt bland bortåt tjugo olika slags väsen och all sköns oknytt. Nu vet vi bättre, efter många möten med människor i och utanför vår bygd och med hjälp av bland annat Hallands kulturhistoriska museum i Varberg och Institutet för folk- och språkminnen i Göteborg. Tack alla som bidragit med berättelser, arbete med skyltarna, markägare med flera! Vi har tillsammans åstadkommit en fin sägenrunda i socknen vilket var görligt tack vare bidrag från Tekniska nämnden i Falkenbergs kommun.

På tolv platser; Barshult, Bratthuset, Brännvinsgölen, Givhult, Greppered, Götakull, Krogsered, Långhult, Rya, Skårås, Vismhult och Årnakulla, finns fysiska sägenskyltar placerade. I denna uppteckning står dessa platser först. Broschyr med vägbeskrivning till sägenskyltarna finns vid sägenskylten vid kyrkogårdsparkeringen i Krogsered.

Har du en sägen eller hört eller själv varit med om något oförklarligt i socknen, vill vi gärna att du berättar för oss. Kontakta Sara Ljungström: ljungstrom.sjoholmen@gmail.com, 070-283 73 87, eller någon annan i sägengruppen.

Sägengruppen

Gunnel och Jan Andersson, Helena Bonnmora, Siv och Håkan Carlsson, Ann-Marie Dannegren, Ingerd och Per Olof Ivarsson, Rebecka Ivarsson, Elsa och Sune Johnsson, Inger och Gunnar Karlsson, Kerstin och Sven-Olof Kristensson, Margareta Ljungström, Sara Ljungström, Inger och Kenneth Mårtensson och Benny Schough.

Varmt välkommen till Krogsered! (om du vågar...)

Allt text- och bildmaterial har godkänts för publicering på denna sida. För annan publicering eller annat användande ska respektive upphovsman, dennes barn eller barnbarn kontaktas.

Illustrationer: Sara Ljungström. Bilderna får inte användas utan upphovsmannens tillstånd. Uppteckningarna gjorda 2018–2019 om inget annat anges.

Barshult

Stenbackens sten

Backen där blocket ligger är översållad av större och mindre stenar och har därför fått benämningen Stenbacken. Dess högsta punkt krönes av flyttblocket, som ligger helt ovanpå marken och fått namnet Stenbackens sten. Den är drygt fyra meter hög och femton meter i omkrets.

Blockets översta del utgöres av en ganska plan yta, omkring två kvm och var förr alldeles vågrätt, men på de senaste femtio åren vill det synas som om grunden på sydsidan sviktat, varför blocket kommit att luta något åt söder.

Krogsered: en liten hallandssocken och dess historia / Sven H. Schough, 1959

Jättekast/flyttblock

Flyttblock förekommer ofta i folktron och är nästan alltid knuten till en sägen, alla med liknande innehåll: När landet blev kristet och kyrkorna byggdes och klockorna av malm ljöd över bygden varje söndag blev trollen/jättarna irriterade och fick ont i öronen. Jättarna trodde det var en vit ko med bjällra. De tog stenen och kastade mot kon/kyrkan för att få tyst på oljudet men nådde inte riktigt ända fram. Därför kallas flyttblock i folkmun för jättekast.

Margareta Ljungström

Skatten på Grissle Tånge

På en halvö i Krogsjön, benämnd Grissle Tånge, skall enligt vad sägen vet berätta, en stor skatt ligga nedgrävd. Det var emellertid inte rådligt att försöka lägga beslag på densamma, då den var bevakad av trollen. Ett par modiga män från Krogsjörads kyrkby beslutade sig i alla fall att våga försöket och taga ett nappatag med underjordens invånare.

Komna till ort och ställe satte de genast i gång med grävningen under ett ideligt läsande av fader vår, både fram- och baklänges. Det såg ut att gå bra, gropen blev djupare och djupare, och intet störande inträffade. Rätt som det var stötte skattgrävarna på ett hårt föremål, vilket visade sig vara ett järnbeslaget kistlock. Nu hade de alltså funnit skatten och deras glädje var stor, fast de kände sig i alla fall kusliga till mods och visste inte, om de skulle våga vidröra kistan eller ej.

Plötsligt fingo de se hela kyrkbyn i ljusan låga. Då lämnades skatten åt sitt öde, och männen skyndade över isen mot byn för att rädda vad som räddas kunde. Framkomna till kyrkbyn sågo de dock inte ett spår av någon eldsvåda. Då förstodo skattsökarna att trollen vore med i spelet och vågade inte återvända till skattstället. Eldsvådan hade naturligtvis trollats fram för att locka dem från stället.

Skatten lockade i alla fall, och omsider beslutade sig tvenne orädda män från Årnakulla att försöka bärga skatten. En midvintertorsdagsnatt vid nymåne infunno de sig vid skattstället och satte genast i gång med grävningen. De kommo överens om att intet yttra, vad som än hände, ty de hade hört att trollen ingen makt hade, så länge man bara teg.

Det dröjde inte så länge innan det järnbeslagna skrinet blev synligt, men just som männen beredde sig att vältra upp det ur gropen, kommo de att kasta sina blickar mot Årnakulla och fingo då se sina

gårdar stå i ljusan låga. Då var det naturligtvis intet annat att göra än att lämna skatten åt sitt öde och skynda hem. Komna ett stycke förbi Bockön kunde de inte upptäcka någon eldsvåda. De vände då tillbaka för att bärga skatten, men kistan var försvunnen och kunde ingenstädes upptäckas. I gropen förnams emellertid en stark lukt av svavel. Nu förlorade männen all lust för skattsökeri och ganska kusliga till mods gingo de mot sina hem, i alla fall glada över att dessa voro i behåll.

Lägga beslag på skatten går som synes ej, men att den finns är säkert. Det kunde en bonde från Årnakulla intyga. Han gick en gång över Grissle Tånge på väg till nyårsottan i Krogsereds kyrka och hörde då tydligt hur det i underjorden ”skramla och östes i pengar”.

Krogsered: en liten hallandssocken och dess historia / Sven H. Schough, 1959

Drottning Elisabet

I en skogsbacke i Barshults utmark¹ skall enligt sägnen en drottning Lisbet eller Elisabet ligga begravnen. Huru den sägnen uppkommit och vad som varit orsaken är inte så gott att veta. Med litet fantasi kan man antaga att drottning Lisbet var änkedrottning efter en av de svenska småkonungarna och kommen från Danmark. När hon blivit gammal och kände slutet nalkas, kallade hon till sig två av sina trognaste slavar, av vilka hon tog en högtidlig ed, däri de lovade att efter hennes död föra urnan, med dels hennes brända stoft och dels hennes omätliga rikedomar av guld och silver till hennes släktingar i Danmark.

När drottningen var död, togo slavarna urnan och gåvo sig i väg. Med solen och stjärnorna till ledning vandrade de mot Danmark och utan att ha blivit antastade anlände de till nämnda skogsbacke, där de gingo till vila. På natten hade de var sin egendomlig dröm. De tyckte sig se den döda drottningen, vilken uppmanade dem att genast gräva ner urnan och sedan skynda därifrån. När de vaknade på morgonen och omtalade för varandra sina drömmar, funno de att dessa voro alldeles lika. Då förstodo slavarna vad meningen var och jordade genast urnan, varefter de skyndade därifrån. De hade dock inte hunnit långt, innan de överfölls av stigmän, vilka på något sätt fått reda på förhållandet och ville taga hand om rikedomarna. Slavarna yppade emellertid ingenting, och skatten fick bliva där den var.

Så lyder sägnen om drottning Elisabet, och platsen där hon vilar, kallades av gamla barshultsbor för "Lisbets backe". Att skattsökare varit i farten, syntes ganska tydligt för omkring 60 eller 70 år sedan², då man kunde konstatera en rätt djup grop med uppkastade vallar.

Numera kan man knappast iakttaga något.

Krogsered: en liten hallandssocken och dess historia / Sven H. Schough, 1959

¹ Område på Junkagårds marker.

² Runt åren 1890-1900.

Stenreveln

Carl Adolf Johanssons, Karlsro, stora intresse var fiske. Tillsammans med en likasinnad man från Barshult bestämde de sig för att stänga av Krogsjön vid Grissle Tånge med en stenrevel. Carl Adolf och hans medhjälpare lade ner många dagsverken på att bygga en lång revel samt ett staket av trä med hål för en stor ryssja, som beställts.

Det berättas att fiskelyckan var god men en gång när de vittjat ryssjan stod folk på land och hotade med åleke, stämning och länsman. Eftersom Carl Adolf satt sig över lagar och hävder om fiskerätt fann han för gott att ta bort anordningarna som gjorts. "För", som han sade, "jag ville inte till tinget!"

Men stenreveln finns kvar ännu i dag som ett minnesmärke över Carl Adolfs fiskeintresse.

Reveln blev en omtyckt lekplats för bybarnen på 1930-talet.

Uppgiftslämnare: Göran Gustafsson, Krogsered, 1926–2017. Upptecknare: Margareta Ljungström

Vägbeskrivning

Platsen Lisbets backe är utmärkt med en skylt. Följ vägen till vänster om denna skylt cirka 400 meter. Om du vill se spåren där de grävt efter skatten på Grissle Tånge fortsätter du samma väg ytterligare 900 meter. Fortsätter du förbi den gropen runt 100 meter kommer du till stenreveln. Totalt går det att köra 900 meter med bil, vändplats finns.

Bratthuset

Påskdagsnatten

I Berg i Gällared, fanns en grann tös, som tjänade piga. Hon var född i Småland, vilket inte gjorde henne sämre. När Bartel Bengtsson år 1826 övertog torpet Bratthuset, föreslog hans böneman Christian på Svinåsen (Skogen), att de borde göra ett besök i grannsocknen.

Frieriet bejakades och Johanna flyttade till Bratthuset. Som husmor här blev hon snart känd som en mycket duktig kvinna. Hon tjänstgjorde som jordemor för både folk och fä och hon besatt också något av dåtidens magiska läkekonst. Det har sagts att hon bland annat kunde bota engelska sjukan, som var vanlig på den tiden.

Två mammor i grannbyn till Bratthuset hade var sin pojk, som de trodde hade fått sjukdomen och de beslöt gemensamt be Johanna om hjälp. Johanna lovade att hjälpa dem och de fick sina förhållningsregler. De skulle träffas före solens uppgång på påskdagsmorgon vid bron över bäcken, som rinner från Brattagölen till Furusjön. Gölen med bäcken och bron ligger bara ett stenkast från Bratthuset.

Med lite fantasi kan man än i dag känna något av den mystik, som denna påskdagsnatt vilade över bygden. Nog kan man tänka sig hur dimman låg vit och hur älvorna dansade över ängsgräset. Så kommer Johanna med sin svarta trefotagryta, vandrande ner från tunet mot bron och bäcken, vars vatten rinner mot norr – ett av villkoren för att trolldomen skulle lyckas.

Det har berättats att hon gjorde upp eld mitt på bron av ett gammalt nerrivet skatbo. Grytan sattes över elden, och i den lagade hon en gröt av hemliga ingredienser, som barnen skulle äta.

Mammorna kom vandrande med sina barn i den ännu skumma vårnatten, ständigt förmanande dem att vara tysta. För tyst skulle det vara under den magiska akten. Men ack! En av pojkarna glömde sitt löfte och när han fick se elden utropade han "Mamma, sajj håre dä bränner!" Och så var förtrollningen bruten och all helbrägdagörelse förbi för den gången. Men av de schiverbehäftade pojkarna blev det ändå starka karlar, och det var kanske inte så farligt med deras sjukdom.

Alice Ljungström, Hallandsbygd 1976–1977

Brännvinsgölen

Brännvinsgölen namn

Det finns två förklaringar till Brännvinsgölen namn. Om söndagarna skjutsades prästen från Drängsered till Krogsared för att predika. Vid Brännvinsgölen stannade ekipaget för att prästen skulle ha en sup. En annan förklaring är att en bonde körde ett lass med en storbrännvinskagge. Vid gölen välte lasset och brännvinet rann ut och blev en göl.

Uppgiftslämnare: Henry Jacobsson, Tränshult, 1921–1993. Källa: Bygdebånd, lokalhistoria på webben, Drängsered.

En trollkunnig Drängseredspräst

För några hundra år sedan levde i Drängsered en präst vid namn Holten, vilkens minne ännu fortlever i traditionen. Hans namn återfinnes visserligen icke i några kända anteckningar om pastoratets pastorer, men detta utesluter ju dock icke, att det en gång i tiden funnits en präst i Drängsered med detta namn, helst då man ganska ofullständigt känner till socknens gamla prästmän. Se t. ex. Bexells Hallands historia.

Holten skulle enligt sägnen ha studerat vid den i gammal folktro så berömda "svartkonstskolan" i Vittenberg och där lärt sig svartkonst. Sjuka skulle han ha kunnat bota endast genom handpåläggning. Med hin håle hade han flera nappatag. En gång, då han skulle fara till julottan i annexförsamlingen Krogsared, hade Hin beslutat, att han ej skulle komma dit, utan lagade så att axelmuttern lossnade så att hjulet trillade av. Men Holten lät ej hindra sig därav, ty han var så urstyv i svartkonst, att han i stället tvingade Hin att agera som det fjärde hjulet under vagnen. Och under det Holten körde i vildaste trav den $\frac{3}{4}$ mil långa vägen till Krogsared, måste Hin snällt springa jämte vagnen och bära upp axeländan.

En annan gång mötte Holten Hin vid den s.k. Brännevinsgölen på hemväg från Krogsared där han varit och predikat, det var nämligen en söndag. Vid fråga av Holten var Hin hade varit, upplyste denne

att han varit i prästgården och hjälpt kvinnfolken med bakning. Då prästen kom hem var naturligtvis varje spår av att där hade bakats bortröjt, men han kunde dock ändå säga de hemmavarande, att de hade gjort söndagsarbete och vem de hade haft till hjälp därmed. Dem ovetande antagligen.

En gång då det var prästmöte i Drängsered, lät Holten för att skämta med sina ämbetsbröder, den kokta fisken hoppa på faten. Men en ämbetsbroder, som väl inte heller var så okunnig i hemliga konster, sade då: ”Så, så, stilla käre broder” och därefter blev det lugnt på faten.

*Uppgiftslämnare: A Emil Carlsson, född 1852, upptecknare: Eugen Andersson, Drängsered
Upptecknat 1 oktober 1924. Hallands kulturhistoriska museums arkiv och samlingar, Varberg.*

Hållten

En morgon då Hållten skulle fara till julottan i Krogsereds kyrka, hade ”Hin Håken” beslutat att hindra prästen att komma dit, så när Hållten kom till Brännvinsgölen trillade det ena hjulet av vagnen. Prästen förstod vem det var som trilskades med honom, så han nyttjade sin svartkonst. Följden blev att Hin tvingades bära upp axeländan på vagnen och i vildaste fart gav sig ekipaget iväg till Krogsereds kyrka. Det sades att eld och svavel sprutade kring vagnen då den anlände till julottan.

Sägner och annat oknytt i Hyltebygden, 2004

Givhult

Trollpackan

En gumma i Krogsered, Stina Berg, har berättat om att när hon var 16 år gammal (omkring år 1839) skulle hon i sällskap med annan ungdom gå till en påskeld sent en påskafton. Hon hörde då i trakten det ofta hörda ropet: ”Så långt detta rop höres är smöret och osten min”. Gamla Stina i Givhult - namne till berätterskan - var nämligen mycket begiven på trolldom och det sades också, att hon alltid hade gott om smör och ost, så länge hon levde.

Vad än dessa trollpackor kunde uträtta, så är dock säkert att folket trodde på dem och att de själva trodde på sina signierier.

Uppgiftslämnare: Stina Berg, upptecknare: J. A. Bresell, Gällared

(Om därför av grannarne pröfva och sead med öfver ögon,
 Lekkande hestoria berättas från Krognen av den gammal
 Plina Berg.
 Då hon var 16 år gammal (omkr. år 1839) skulle hon i sällskap
 med annan ungdom gå till en påskeld, samt en påskofton.
 Hon hörde då en gammal kvändamma i trakten det ofta
 hörde ropet: "Gå långt detta rop höres är svaret och oskan min!"
 Gamla Plina i Givhuset - namnet till berättelsen - var väunbjon mycket bevisen
 22, 5/11
 1847
 som troddom och det lades ut till, att hon alltid hade gått om sin och och så länge hon
 levde. Vad du dessa trollspekar kunde uttala, så är dock säkert att folket trodde på dem och att de ej äro
 trodde på dem.

Anteckningar gjorda av J. A. Bresell, ur Gällareds hembygdsförenings arkiv. Foto: Sara Ljungström.

Den driftiga

En gång i tiden skulle det beslutas var i socknen kyrkan skulle ligga. Det lutade åt att kyrkan skulle placeras mitt i byn vid sjön. En driftig kvinna i Tångabo ville att kyrkan skulle byggas närmare henne. Hon föreslog att man skulle spänna för en oxe, som skulle dra en stor sten från den tänkta platsen i byn i riktning mot Fegen. Där oxen stupade, där skulle kyrkan uppföras. Oxen spändes för och strax före

Stixereds första vägskäl stupade oxen på vänster sida. Där ska kyrkan byggas, så den driftiga och där blev hon också stoppad i backen efter sin död.

Det byggdes ingen kyrka där oxen stupade och det sägs att den driftiga går igen. En gång i ungdomen när jag cyklade den vägen, kom det någon vid Givhults vägskäl. Det var inte roligt! Jag var övertygad om att det var den driftiga jag såg, men det visade sig vara farsgubben.

Uppgiftslämnare: Per Gunnar Andersson, uppvuxen i Nygård, som hörde berättelsen av sin farfar Adolf Andersson, född 1875. Upptecknare: Sara Ljungström.

Greppered

Julottan

En gumma från Greppered kom för länge sedan till julottan i Drängsereds kyrka. När hon tog upp sin psalmbok och skulle leta upp julpsalmen såg hon att några blad var borta i psalmboken. Hon blev minst sagt rasande men sjöng med i alla fall och diktade egna ord till psalmen, - Jag kan inte hitta psalmen i psalmeboken, fast jag minns att den var där i fjor, men de ä dom förbannade ungarna som riva sönder Guds or.

Sågner och annat oknytt i Hyltebygden, 2004.

Draken i Greppered

Johan Bengtsson i Greppered hörde berättas av sina mostrar Johanna och Josefina att en drake fanns i byn. Folk kunde se honom vissa dagar flyga över byn bärandes på en dyrbar skatt. Då var det fattigt bland människorna men drakar var mäktiga och rika.

Uppgiftslämnare: Karl-Erik Johansson, Greppered

Krogsederboken: att leva i halländsk skogsbygd, 2011. Upptecknare: Despo Mårtensson

Skatten vid Bergabacken

Vid Bergabacken bortom Petterssons i Greppered och ner mot Hulegård fanns det en skatt nedgrävd. Det var ganska egendomligt för varje gång någon kom åt skattkistan hände det något och skatten var borta. En gång bestämde flera bybor att de minsann skulle ta reda på hur det gick till. En samling av människor kom till Bergabacken och några började gräva medan andra stod och tittade med spänning i ögonen. När spadtagen nådde kistan hände något märkvärdigt. Ett stort hölass kom rullande och två pyttesmå möss drog lasset. Det såg verkligen roligt ut och samtidigt något ofattbart så att alla som var där började skratta. Det borde de kanske inte ha gjort för både hölasset och skattkistan var borta för alltid.

Uppgiftslämnare: Karl-Erik Johansson, Greppered

Krogsredsboken: att leva i halländsk skogsbygd, 2011

Upptecknare: Despo Mårtensson

Uppfattningar och sedvänjor

Vid midsommar fick man inte plocka några blommor eller på annat sätt skada växtligheten på marken vare sig på midsommaraftonens eftermiddag eller hela midsommardagen. Om man alltså ville plocka några blommor eller grönt till midsommar, måste det ske före mitt på dagen på midsommarafton. Det var inte klart utsagt, vad som skulle hända, om det budet överträdades, men tydligen skulle det medföra olycka.

På samma sätt var det förbjudet att spinna eller över huvud taget ha spinnrocken stående framme om påsk. På onsdagen före påsk (Dymmelonsdag) sa man att Dymmelen in vid middagstiden, och sedan skulle spinnrocken bäras ut och fick inte användas förrän efter påsk.

Om göken, sa man, att den slutar gala, då den får se de första höstackarna ("hökuarna"). Ingen människa skulle få härma göken, för om den fick höra det, "så blöder gökens tunga", sade man.

Nyfödda barn, som ännu inte var döpta, lade man inte i en säng utan på ett bord. De var "haina" (hedningar) och betraktades på något sätt som orena, varför de inte fick ohelga sängen.

Uppgiftslämnare: upptecknarens mor, född 1889, upptecknare: Alrik Larsson. Upptecknat 28 juni 1952. Hallands kulturhistoriska museums arkiv och samlingar, Varberg.

Götakull

Spökstället

På ett ställe på den gamla landsvägen nära Göta kull stannade alltid hästarna och vägrade gå vidare. Kusken fick gå av skjutsen och leda hästen förbi stället.

Uppgiftslämnare: Göran Gustafsson, Krogsered, 1926–2017. Upptecknare: Margareta Ljungström.

Kungabesöket

Karl-Johan Bengtsson var en känd profil i Krogsered på sin tid. Vi lite äldre Krogseredsbor minns honom väl. Han föddes i Slätthult 1871 och efter ett intressant och omväxlande liv återvände han på äldre dagar till hembygden, där han lät bygga en villa i kyrkbyn.

Bengtsson, eller gubben Bengtsson, som man ibland sade, var en god berättare. Många är anekdoterna som han strödde omkring sig:

"Karl XIV Johan gjorde en eriksgata genom Halland på 1800-talet. På väg till Sjönevad från Gunnarp, där man bytt hästar, reste kungaföljet genom Krogsered. Kungen stannade vid kyrkan så att folk skulle få se på ståten. Så körde de vidare men vid Götakull blev kungen nödig och de måste stanna så han fick knäppa ner byxorna." Gubben Bengtsson avslutade det hela med: *"Det var högtidligt!"*.

Sommaren 2013 gjorde Carl XVI Gustav en eriksgata i Halland och reste då genom Krogsered. Mats Folkesson, som var en av dem som guidade kungaparet fick ovanstående skröna berättad för sig men tyvärr inte förrän efter den stora händelsen. Detta beklagade han men bad att få berättelsen för vidare befordran till hovet.

Överraskande nog kom ett brev från hovet med kungligt sigill på kuvertet med följande innehåll: Stort tack för tidningarna* som Mats Folkesson vidarefordrat till mig. Kungaparet hade en mycket trevlig och omväxlande dag i Halland med allt från Ullared till ångtågsfärd. Mats var en mycket initierad och underhållande guide under besöket. Tack vare Din omtanke känner vi ju nu också till vad Karl XIV Johan gjorde i Krogsered!

* *KIK-Nytt och Inlandsbladet*

Uppgiftslämnare av Karl-Johan Bengtssons anekdot: Göran Gustafsson, Krogsered, 1926–2017.

Uppvecklare: Margareta och Sara Ljungström, 2013

Krogsered

Krogsreds namn

Om hur Krogsered har fått sitt namn står att läsa i ett supplement S. P. Bexells Hallands historia, sammanställt av sonsonen Rolf Bexell. I supplementet framhålls skämtsamt att i Krogsered finns krokiga vägar och många krogar, därav namnet. Korrekta uppgifter finns att läsa i Ortnamn i Halland, del 2, 1950. Första ledet i Krogsered kommer av Krogsjön och sista ledet, red, betyder röjning.

Margareta Ljungström

Braxen i Ljungsjön

Förr i tiden bör det ha funnits mycken brax i Ljungsjön och på den tiden Gästis ägdes av Johannes Bengtsson samt senare hans son C. A. Johansson skulle släkt och vänner uppåddas för att fiska där vid lektiden. En gång hade de fått en synnerligen stor fångst, och då kom en vandringsman vägen härförbi och då han såg den stora fångsten som de fått undrade han om han inte kunde få en fisk, men där var ingen som kunde undvara något till honom. Han fortsatte då sin vandring, men då han kom en bit tog han upp en sten på vägen och kastade i sjön och det jäste som ett rödglöd gat järn i vattnet, samtidigt

som han yttrade: ”Nu har de fått fisk i överflöd i den här sjön, men de har inte en ferra att undvara så nu får det vara med det fisket tills här kommer folk med annat sinnelag.”

Braxen försvann då och jag minns väl aldrig att där togs nån brax förrän år 1903 den 15 juni. B.S. satt ut en ryssja som mor beställt av Olanders Johan och då fick vi 15 styck rätt stora braxar i den och vi fick hjälpas åt att få dem upp i ekan. Och sen jag kom hit har jag årligen fått några braxar, men aldrig några jättefångster.

Uppgiftslämnare: upptecknarens mor Anna Sofia Johansdotter, 1862–1904, upptecknare: Hjalmar Gustafsson, 1890–1973.

Trollet i kyrktornet

Kyrkan i Krogsered har liksom så många andra kyrkor sina sägner. Så har enligt sägnen kyrkans plats blivit bestämd genom att man spänt ett par otämjda tvillingstutar för ett slags åkdon och där dessa slutligen stannade efter den första förskräckelsen där blev kyrkan byggd.

Men det finns även en sägen om kyrkans ringklocka som torde vara mindre känd. Känt är dock hurusom trollen i dylika sammanhang haft sitt finger med i spelet och så har det troligen även varit i följande sägen:

Det var en gång för många, många år sedan när ringaren i Krogsereds kyrka var på väg upp i torntrappan för att kvällsringa som han fick höra att någon kom tassande efter honom. Han stannade till för att se vem det var, men kunde inte upptäcka någon. Han fortsatte uppför, men fick då höra en förtörnad röst utbrista: ”Här har Du inte å göra”. Samtidigt fick han höra ett sus och fick se klockan försvinna ut genom tornluckan rakt ner i den intilliggande Ljungsjön.

Nu var goda råd inte betalda med den tidens gångbara mynt. Hur skulle man få upp klockan igen? En klok gumma efterskickades. Hon hade sitt recept redan klart. På den största gården i socknen skulle ett par stutar uppfödas, för att sedan när de blivit tamda dra upp klockan. Ett ovillkorligt krav var dock att stutarna uppföddes med enbart sötmjölk.

I gården fanns det en ung piga som var lite slarvig av sig och när hon en gång satt och mjölkade tappade hon mjölkspannen varvid en del av mjölken rann ut. Pigan fyllde då med vatten och gav den ena av stutkalvarna därav, men nämnde ej ett ord därom till sitt husbondefolk.

Följderna av fusket skulle dock ej ostraffat utebli, det kom senare att yppa sig på ett dramatiskt vis. Hittills hade dock förutsägelsen gått efter beräkning och så kom då äntligen dagen då stutarna var färdiga att utföra sitt kraftprov. Alla arrangemang för klockans upphalande ur det våta elementet voro undanstökade och så sakteliga började stutarna att dra och hala in på klockan. Och plötsligt syntes denna i vattenbrynet. Spänningen och glädjen var obeskrivlig. Snart skulle sockenborna få sin kära klocka tillbaka och den vigda malmen åter ljuda ut över bygden.

Men, så plötsligt hände något som kom alla att skrika till i förskräckelse. Som genom ett trollslag vek sig benen under den ene stuten som släppte det tunga taget, vilket gjorde att den andre ensam ej kunde klara ansträngningarna. Klockan började nu åka tillbaka och till sin sorg fick sockenborna bevittna hurusom deras klocka, som de nu en liten stund med egna ögon fått skåda, långsamt försvinna i djupet.

Följden av den slarviga pigans fusk träffade sockenborna hårt. Trollen, eller var det kanske Näcken, hade återtagit sitt rov. Krogsereds kyrkklocka var och förblev borta och har aldrig sedan återfunnits.

John Larsson, Hallands Nyheter, 27 december 1960

Spökslagsmål på Krogsereds kyrkogård

För länge sedan bodde två drinkare i Krogsered och båda levde i stort armod. En blev liggande full i en snödriva och frös ihjäl en vinternatt. Liket lades i bårhuset på kyrkogården. Den andre drinkaren smög sig in där och rånade liket på dess kläder. Ett år senare dog även han och blev begravd bredvid den förste. Men de fick ingen ro i sina gravar. Folk som var ”i syne” kunde flera år efteråt se dem slåss sinsemellan på kyrkogården vissa nätter - oftast var det i samband med någon årshögtid.

Draken slingrar vidare: spännande sägner och sagolika berättelser från Halland / Gullvi Andreasson, Eva Berntsson Melin, 2005

Himmelsfärd

Det var en bonde i Krogsered, som var ute och skar säd på sin åker. Han var mycket missbelåten med den klena skörden och tog en nek och höll upp den mot himlen och bad att Vår Herre skulle vara så god att återta den dåliga skörden. Då kom som en osynlig hand och förde bort både kärven och den knotande bonden upp i rymden och aldrig någonsin återsågs de.

Draken slingrar vidare: spännande sägner och sagolika berättelser från Halland / Gullvi Andreasson, Eva Berntsson Melin, 2005

Skatten i Baggaberget

I Baggaberget finns en nergrävd skatt. På 1940-talet beväpnade sig några män i byn med spadar och hackor och begav sig till Baggaberget för att försöka hitta skatten. Det lyckades inte men spår i marken visar var det troligen grävts.

Uppgiftslämnare: Egon Gunnarsson, upptecknare: Margareta Ljungström

En söndagseftermiddag på 1940-talet gjorde vi en utflykt till Baggaberget. Det var Stomgårdsfolket, Gunnar i Höghult, Tångabofolket, mamma, pappa, Ingegerd och jag.

Vi ungar, fem stycken, gick med brinnande iver in för att hitta Skatten, som alla visste fanns nergrävd någonstans, men som ingen hittills hittat. Trots ihärdigt letande hittade inte vi den heller, men det var egentligen bara en tidsfråga innan det var fixat, ansåg vi. Vi hade också självklart kommit överens om hur vi skulle dela skatten mellan oss.

Nåväl, vi blev utan skatt, men fick en jätterolig eftermiddag att minnas och skatten finns kvar, inte annat jag vet.

Margareta Ljungström

Martin och Alice Ljungström, Astrid Karlsson, Egon Gunnarsson, Eva Gunnarsson, Kurt Nilsson, Margareta Ljungström, Dagmar Karlsson, Ingegerd Ljungström, Nils Karlsson, Gunnar Karlsson, Höghult. Foto: Gunnar Karlsson, Stomgården.

Påskelden och kyrkklockan

Då isen på Krogsredssjön bar, eldar man påskelden på isen. Dels samlades ris och bråte av alla slag. Dels fick man tomma tjärtunnor gratis från en fabrik. Man gjorde ringlekar omkring elden och sköt med nycklar och andra skjutvapen. Man gjorde av rör en sorts skjutvapen som smällde som kanonskott o.s.v.

I Baggaberget (trollberget) bodde troll under sjuttonhundratalet. Som vanligt kunde inte trollen förlika sig med klockringningen i Krogsreds kyrka. När de inte kunde råka kyrkan med stenar (jättekast) tog de loss klockan en natt och sänkte den i Krogsredssjön. Försök har gjorts att få upp klockan flera gånger men dessa försök har alltid misslyckats till följd av att sjön är ganska djup här. Trollen tros även ha sitt spel med klockans upptagande.

De som på isen fiska eller på sommaren ror i sjön kan i stilla nätter höra klockringning från sjöns botten. Barn och ungdom brukar ha en så kallad slängåka eller trindåka just på den plats klockan ligger. Då brukar de gamla rista sina huvud och undra huru länge isen bär. Vet

inte de oförståndiga barnunga att kyrkklockan ligger mitt under där de stollar säk (sig) och åker slängåka. Säga de!

Uppgiftslämnare: H. Svensson, född år 1860 (i Lunden Krogsered). Upptecknare: G Svensson år 1932.

Varsel

Mamma kom cyklande en vinterdag på Drängseredsvägen, hon hade varit i Vismhult och var på väg hem. När hon kom till Krogsreds skog, såg hon häst och släde med folk som kom körande över vägen. Mamma förundrades, är det Gästis som är ute så här sent? Men det var ingen, det var en synvilla. Hon tydde det som ett varsel.

Uppgiftslämnare: Ingegerd Dock, upptecknare: Margareta Ljungström

Skrock

I Krogsered ansågs det vara otursbringande om räfsorna lades ned med pinnarna upp, de skulle därför hängas upp. Barnen skrämdes med brunnkarlen. Med dessa förhållningssätt i folktron slapp människorna att få räfseskafket i huvudet och ungarna kunde hållas borta från brunnen.

Om du misslyckades att slå ihjäl en orm, kunde du aldrig gå säker. En skadad orm vaktade under sju års tid för att försöka döda skadegöraren. Därför skulle man försöka stämma möte med den skadade ormen för att ha ihjäl den. Enligt folktron uteblev aldrig ormen från ett sådant möte.

Källa: I Drakslingornas land: sägner & folktro från Halland, Gullvi Andreasson, Eva Berntsson Melin, 2002

Övrigt Krogsered

Hin och vagnsaxeln

En dräng skjutsade prästen sockenbud till en, som höll på att dö och skulle ha nattvarden, och då de hade kört en bit, så ramlade det ena hjulet av. Prästen befallde drängen att gå av och slänga hjulet bak på vagnen, och sen körde de igen och kom fram i tid. Den sjuke fick nattvarden, men det var i sista minuten. Innan de körde hem igen, sa prästen till drängen, att han skulle stiga på hans kappa, så skulle han få se, vem som hade burit upp vagnen, då de åkte. Då såg drängen själve den lede, och elden sprutade ur halsen på'n. "Han tänkte, att han skulle hindrat mig, men det gick inte", sa prästen. Och när de hade kört en stund, sa han: "Nu är det slut med honom, nu hör jag klockorna i himmelen." Då var den sjuke död.

*Hallands sägner / utgiven av Carl-Martin Bergstrand, 1949. Upptecknare: Helmer Olsson
Ingen uppgiftslämnare noterad.*

Långhult

Älvastrecket

Långhults skog var på sin tid en mycket vacker liten torpby där den låg på backen med Stensjöns vatten nedanför. Där lär enligt sägnen näcken ha spelat så underbart vackra låtar allrahelst om gårdens folk förplägade honom med en sup någon gång då och då. Men så kom till Svenska en ägare som var godtemplare och då beslöt näcken att dra på med en ny låt som han kallade "Älvastrecket". Han spelade och allt gårdens folk kom ut på backen för att dansa. Gårdens ägare fick inte på sig mer än ena träskon, den andra foten trädde han i en tom sillafjårding. På det sättet dansade han en vild dans tills jorarna/tunnbanden gick av sillafjårdingen och av farten slungades ut i Stensjöns vatten. Sen var det slut med den vilda dansen och enligt sägnen visade sig näcken aldrig mera där.

Uppgiftslämnare: Gustav Jönsson, Långhult. Upptecknare efter kassetbandsinspelning: Gun Andersson. Intervju gjord 1978 av Gun och Thure Andersson och dottern Ann-Marie Dannegren.

Trollkvinnan

När min bror Johannes en gång vaktade kreaturen vid Långhulta bjär (berg), fick han se en trollkäring (ett troll) sittande på berget, och hon hade kastat "pattarna" över axlarna. Johannes blev rädd och sprang.

Uppgiftslämnare: Elias Bengtsson, Ugnhult, upptecknare: Bengtsson. Hallands kulturhistoriska museums arkiv och samlingar, Varberg. 1920-tal.

Långhults bjär

På detta berg (Långhults bjär) kunde man ofta se ett stort eldbål förr. Det flammade som en väldig eld och syntes vitt omkring. Man kunde mycket väl besöka bålet, och hade man då med sig en kniv, som använts vid djurslakt, och kastade den i elden, öppnade sig marken och den besökande kunde träda in i en kammare, vari kopparkittlar och penningsskrin stodo i långa rader, fulla av silver och guld och alltid fick man taga sig ett skrin - såvida man kastat en använd slaktkniv i bålet och fått inträde i det underjordiska rummet eller rummen (salar). En gång var det en besökande, som ville bemäktiga sig ett större skrin, men då ropade en röst: "Tag icke det, ty den som skall ha det, är icke född än!" Men så fick han ett mindre skrin.

Uppgiftslämnare: Severin Andersson, Ugnhult, upptecknare: Bengtsson. Upptecknat 8 oktober 1924. Hallands kulturhistoriska museums arkiv och samlingar, Varberg.

Kurt i Långhult berättar

Trollens kopparkärl

När det fanns många stora kopparkärl vid slakt, sades det att kärnen lånats av trollen, som bodde i Stora Bjär. Så är sägnen, så berättade de gamla.

Suggan vid Kroksjön

De gamla kunde skrämja oss ungar med att det vid Kroksjön sprang en sugga, som hade en länk om benen. Hon kunde springa över vägen strax före Kvarnsjön. Vi var alltid rädda när vi skulle förbi där. Evert och Arne hade en gråhund som slet sig ibland. En gång när jag kom, stod den jäveln mitt på vägen och morrade dovt. Jag blev så jävla rädd och sen hörde jag en länk som skramlade med.

Spöket och näcken

Mellan Långhult och Ekhult har det funnits ett mörkt spöke som gått på vägen i kvällningen. De gamla pratade om det. Albin, August och Augusta pratade om att i Kvarnsjön, där bodde näcken och skrämde oss med det, kan veta.

Uppgiftslämnare: Kurt Karlsson, Långhult, född 1933, upptecknare: Sara Ljungström. Upptecknat 6 juni 2019.

Vägbeskrivning

Om du följer avtagsvägen, en kilometer från sägenskyltens plats i Långhult, kommer du till Långelta bjär. Där bilvägen tar slut går du cirka 100 meter till högsta punkten. Det var där det sägs att eldbålet fanns.

Rya

Slätterkarlen

Det var en, som hade gjort kontrakt med Gamle fan. Och skam hade lovat honom, att han skulle få en lie, som alltid var skarp, och som han aldrig behövde slipa. Men det var det villkoret, att han fick aldrig stryka lien och aldrig titta honom i eggen. Karlen fick sin lie och det var rent skräll [...] lie. Den bet på allting och blev aldrig slö, och karlen blev den [...] slätterkarl, som en nånsin hört talas om. Men så en gång, de gingo ifrån slättermarken, gingo de igenom ett led (grind), och han bar lien lite vårdslöst, så att den tog emot den ene lea stolpen. Den rök av som en kålstjälk, fast det var en tjock stenstolpe. När karlen kände, att det tog emot, och hörde, hur stolpen rök av, blev han rädd och

glömde sig och ryckte till sig lien och tittade i eggen, för han trodde ju att hele lien var stort fördärvader. Men då såg han, att det var bara ett stort människoben han hade på orvet.

Uppgiftslämnare: Olander Olsson, upptecknare: Johan Kalén, 1928

[http://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/kartor/sagenkartan.html#/record/5090:](http://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/kartor/sagenkartan.html#/record/5090)

Dråpet i Rya

I januari 1849 blev Per Persson brutalt misshandlad till döds i Rya. Per Persson ansågs inte vara duglig i arbete och dömdes två gånger för stöld. Detta att han stal och kunde försvara sig gjorde honom illa sedd. Dessutom diktade han nidvisor om sockenborna, gärna om gästgivaren i Rya, hans blivande baneman.

Under den utdragna misshandeln, som utfördes av flera slagskämpar, låg Per Persson vid två tillfällen flera timmar ute i snöslasket. Slutligen bars han in i ett tomt fårhus och dog vid femtiden på morgonen. Två män, varav den ene var gästgivaren, dömdes till döden genom halshuggning för mordet, men Hovrätten ändrade domen till tio respektive åtta års fängelse.

Lyfter du på locket här intill, ser du en del av en stor sten. Det var här Per Persson låg svårt misshandlad en kall januarikväll 1849.

Sammanfattning: Sara Ljungström.

Källa: Krogsered: en liten hallandssocken och dess historia / Sven H. Schough, 1959.

Foto: Kenneth Mårtensson

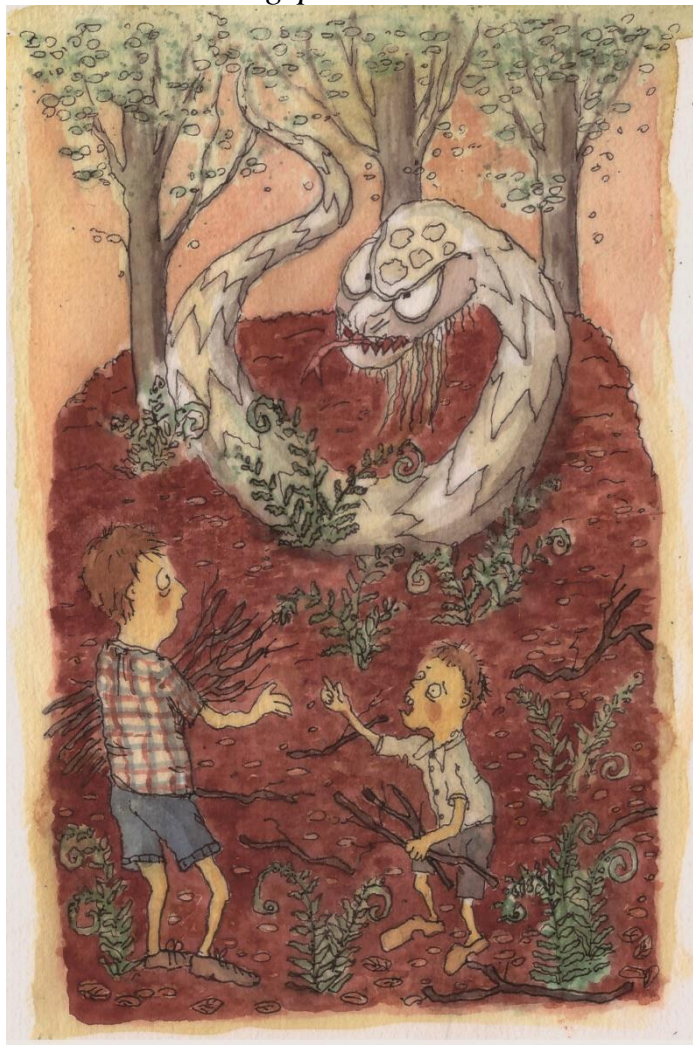
Skårås

Drakastenen

I Skårås borta i Krogsred finns en draksten. På den flata stenen finns en bild av en drake med sin unge. Man ser tydligt märken efter vingarna, gadden som sticker ut ur munnen och svansen som ringlar sig. Det skedde när draken med sin unge vilade där en gång på den tiden när alla stenar var mjuka. Under stenen finns en värdefull skatt av renaste guld. Men försöker man rubba stenen för att ta skatten, så drabbas man av förskräcklig olycka.

I drakslingornas land: sägner & folktrö från Halland, Gullvi Andreasson, Eva Berntsson Melin, 2002

Artikel ur Varbergsposten

När jag var 12 år och min bror Ernst var 4, gick vi en dag hit upp för att plocka torra bokgrenar till bränsle. När vi hållit på med det en stund hörde vi att det knastrade högre upp bland grenarna och riset och märkte att något rörde sig bland ormbunkarna. När vi då närmare tittade efter fick vi se något märkvärdigt. Ett djur som liknade en vitglänsande orm, tjock som ett lår och med ögon så stora som kaffekoppar i ett huvud som liknade ett stort ormhuvud, med långt skägg under hakan kom ringlande emot oss, med huvudet sträckt omkring en meter över marken. Vi blev förstås dödligt förskräckta och ropade "Mamma" allt vad vi förmådde. Mor kom även hon upp från gården och då hon också fick se vidundret så gott som dånade hon. Vi pojkar vågade emellertid titta dit upp än en gång och då såg vi hur den stora "ormen" - den var 12 till 15 meter lång* - ringlade sig över landsvägen och försvann ned i skogen mot "drakstenen".

Om en stund gick vi och såg efter på landsvägen och då fanns det märke i den efter draken precis som bromsmärkena för en bil.

* Längdenheten meter har förväxlats med aln. Ormen var cirka 7-9 meter lång, enligt uppgiftslämnarens barnbarn.

Artikel ur Varbergsposten 9 augusti 1950. Berättarjaget är Karl-Oskar Kristensson, född 1900, som skildrar mötet år 1912. Brodern Ernst Kristensson föddes 1904.

Granen

Förr fanns det två ledningar här, en med kabel hem till oss och en högspänningsledning. Elbolaget tänkte såga ner träden vid ledningen, men sa att jag kunde först ta de träd som hålla' ifrån ledningen, sen skulle de komma och dra ner de andra träden. Där stod en storer bok, hon hålla' på det här viset (visar 45 grader med handen) ifrån ledningen och jag tog den. Och som den boken ramla', så kom det en gran, en jättegran från motsatt sida och gick tvärs emot, rätt emot mig där jag stod och tog ledningen med sig... Granen hade ramlat av sig själv! ”Dä va' ändå konstigt men jag blaj gla' för ja blaj å mä ledningen sen ätter dä.”

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Tallen

Torbjörn Hermansson, som bor hos Stigsa i Gässelia, kom sent en kväll körandes i regnet och blåsten. När han kom mitt för drakastenen, föll en stor tall på femton meter, som stod tio meter högre upp, rätt ner i vägen framför honom och råk sönder alltihop i stammen. Det var smuler i hundratals bitar, endast toppen var kvar. I somras var tallen grön, antingen har åsken slått i'na eller så var det den torra sommaren. Det var precis så han klarade sig, han var riktigt så han skalv.

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås, våren 2019. Upptecknare: Sara Ljungström.

Småbitar efter den fallande tallen. Foto: Sara Ljungström

Klockan

Farfar* byggde huset där Berit och Olle bor i dag. När huset stod klart, gick han aldrig in i huset när det blev mörkt för det spökade.

En tid bodde Hjalmar Johansson i huset. Han ägde ett amerikaur som en dag ramlade i golvet och rök sönder. Detta var spökenas verk, trodde Hjalmar och ringde efter Algot Svensson för att få hjälp att laga klockan. När Algot kom bjöds det på både en och två gökar innan klockan snörades fast på Algots pakethållare. När Algot sen vinglade iväg på cykeln ner mot bron, stod vi barn i fönstren och tittade. Vi såg hur hela ekipaget körde rätt ner i branken utanför broräcket och välte. Algot ringde lite senare när han kommit hem till Skräddarhuset. ”Ah du, det spökar!” sa Algot. ”Jag har blivit å mä både bonn å loena!”

Vi hittade sen både botten och loden i brinken bredvid räcket.

* *Gottfrid Kristensson, 1876–1955*

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Bilolyckan

En sommar på 60-talet körde en amerikanare in i en ek jämte drakastenen. Vi tyckte det var underligt, då här är en raksträcka med god sikt. Vad kunde han ha sett? Mannen blev invalidiserad efter olyckan och dog några år senare.

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Skogsmaskinen

Jag körde skogsmaskin i backen här 1989. Helt plötsligt blev det frigång i växellådan och skogsmaskinen rutschade ner vid drakabäcken.

Uppgiftslämnare: Niklas Kristiansson, Greppered. Upptecknare: Sara Ljungström.

Det rullande stenblocket

Olof* på Skymtahuset skulle gå hem en kväll från Skårås. Han hade alltid ficklampa med sig, men han tände den aldrig. När han kom utmed drakastenen, hörde han hur det brakade i bokebacken. Då tände Olof ficklampan och fick se hur det kom ett stort stenblock uppifrån backen. Stenen rullade ner på vägen precis framför fötterna på Olof, för att sedan rulla tillbaka, ner i diket. Eftersom det var en stor bumling låg stenen kvar i många år.

** Olof Olsson, Skymtahuset, 1913–2005.*

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Besöket

En bonde i Rya skulle sälja sin ko i Torup. Det var en väldigt fin ko och när de kom gående förbi Skårås ville Gottfrid Kristensson köpa den. Bonden ville inte sälja kon, han sa att det inte skulle bli bra om Gottfrid köpte den. Gottfrid viftade bort hans oro och köpte kon.

En tid därefter kom ett bud att bonden kanske gått ner sig i ån. Bygdens folk draggade i Lillån där de slutligen fann honom död. Året var 1920 och händelsen skakade bygden.

En kväll knackade det på dörren i Skårås. Gottfrid gick och öppnade och såg bonden där ute. Han anade oråd och gick ut i ladugården. Där fann han sin ko död tillsammans med två dödfödda kalvar.

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Sven-Olofs dotter Birgitta växte upp med alla dessa historier. ”Jag vågade aldrig berätta att jag var livrädd varje gång det knackade hemma hos oss. Det kunde vara en döing där utanför!”

Näcken

Akta dig när du kör över bron i Skårås så inte näcken tar dig! Eller som vi också sa; bäckhästen.

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Mösakäringen

När vi var små fick vi alltid höra om mösakäringen. Hon höll till på mossarna vid bäcken och när vattenången steg, sades det att det var mösakäringen som eldade. De vuxna ville förstås inte att vi skulle gå till mossarna, men en gång tog Marita och jag varandra i hand och gav oss ändå iväg ner till bäcken. Då fick vi se henne! Vad vi blev rädda och som vi sprang!

Uppgiftslämnare: Birgitta Bengtsson, uppväxt i Skårås. Hon skriver: Pratade med pappa i dag om mösakäringen och han tror att det var mamma som kom på henne, bara för att vi barn inte skulle gå ner till bäcken för där var det riktigt djupt.

Upptecknare: Sara Ljungström.

Varning

Det är inte ofarligt att gräva efter skatten under drakastenen. Det finns de som grävt och fått slaganfall med dödlig utgång.

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson, Skårås. Upptecknare: Sara Ljungström.

Vismhult

Öppedaingen

Ivar Bengtsson* i Eskhult berättar om när han var en liten pojke:

Jag skulle gå ett ärende till gamle Carlsson i Vismhult. Framför mig på vägen gick ett långt fruntimmer, svartklädd från topp till tå. Jag tänkte springa ifatt henne för att få sällskap, men hur jag än sprang kom jag aldrig närmare. Efter nästa vägkrök var hon borta. När jag kom fram till Vismhult, berättade jag för Carlsson om det besynnerliga fruntimret.

– Var det vid ledet vid den stora stenen, frågade Carlsson. Jo, det var det.

– Ja, det är de som sett henne där. Det är en öppedaing, sa Carlsson.

* Ivar Bengtsson, Eskhult, 1908–1999.

Uppgiftslämnare: Göran Gustafsson, Krogsred, 1926–2017. Upptecknare: Margareta Ljungström

Den huelösa käringen

Förutom den världsunika öppedaingen, har även en huvudlös käring synts till i omgivningarna. Precis där du nu står, har käringen en gång uppenbarat sig. Anette Ivarsson i Vismhult berättar:

Jag tror det var i kvällningen, farfar* kom körandes med häst och vagn. När han kom nere i backen här, såg han den huvudlösa käringen. Och huvudet... Undrar om hon inte bar huvudet under armen...

* Ivar Larsson, Vismhult, 1897–1997.

Uppgiftslämnare: Anette Ivarsson, upptecknare: Sara Ljungström

Årnakulla

Örnkullen - en avrättningsplats

Jag har hört om att det på kullen ovanför farfars* gård sedan gammalt skulle ha varit en avrättningsplats. Som barn hörde jag att namnet Årnakulla (Årnakulla som de äldre sa) eventuellt skulle härledas från örnkullen, som påstods vara samma kulle som galgplatsen.

Det som både Olle** och farfar Erik talade mycket om under min uppväxt var skatten på Grissle Tånge. Olle visade mig platsen ett flertal gånger men det är först i vuxen ålder jag inser att Grissle Tånge är belägen på en helt annan plats än den både Olle och Erik ansåg att den var. Platsen Olle visade mig var Bocköns östra udde ut mot ån till.

Patrick Glamsjö

* Erik Nilsson, Årnakulla, 1901–1985

** Olle Nilsson, Årnakulla, 1936–1986

Uppteckningen om Grissle Tånge finns att läsa på skylten i Barshult. På den ekonomiska kartan finns två platser markerade i närhet av varandra där det sägs finnas en skatt; Barshult och Gästis. Sägnerna har liknande innehåll.

Skatten i Årnakulla

Store-Anders i Årnakulla, Krogsred, som varit död sedan flera mansåldrar fick en gång i Årnakulla hage se en hel massa silvermynt ligga glimmande i solskenet. Han satte en käpp till märke på platsen och gick hem efter en säck att ta pengarna i. Men han kunde inte återfinna varken käppen eller skatten oaktat han väl kände till varenda tuva och sten i hagen.

John Larsson, ur anteckningar av J. A. Bresell, Silvagärde, Hallandsbygd 1967–1968

Skatten i Krogsjön

En söndagseftermiddag i oktober 1955 upptäckte Olle i Årnakulla ett unikt båtfynd vid Bockön i Krogsjön. Den välbehållna, urholkade båten var fyra meter lång och sex decimeter bred. Olle Nilsson berättar för tidningen, att han tänker utforska sanningshalten i den sägen, ”vilken förtäljer, att en skatt skulle ha blivit nedsänkt i Krogsjön på ungefär samma plats som båtfyndet gjordes.” Enligt sägnen lär danskarna under sina härjningar i trakten ha sänkt en kista med krigsbyten intill Bockön.

Källa: Artikeln Nytt båtfynd i Krogsred, Hallands Nyheter oktober 1955. Sammanfattning: Sara Ljungström

Smått och gott

Björbexered

Vid Björbexered i Vessige socken finns i en klippa vid landsvägen inhugget sex bokstäver med ett kors vid sidan. Vad dessa initialer betyder har ingen kunnat tyda. En spegelskrift har lärda män hållit före. Kvar står dock en sägen, som gått från fäder sen urminnes tid, och enligt denna sägen har här timat en tragedi.

På 1700-talet och under en del av 1800-talet gick den dåvarande färdvägen uppe på krönet av en klippa alldeles invid gården Björbexered. År 1823 lades en ny väg på en berghylla, så att stigningen inte blev så brant. År 1953 sprängdes berget helt bort, så att den nya vägen blev helt plan utan stigning. Vägförvaltningen som utförde detta tillvaratog och sammansatte bitarna till den gamla inskriften och den finns nu att beskåda vid sidan av vägen.

Märkena efter den urgamla färd- och härvägen finns dock kvar. Stupet vid sidan av dåvarande väg var omkring femtio meter. Här förtäljer en sägen att Hennes nåd av Bjerrome förolyckades i det att hästarna av någon anledning blev skrämde och kom för nära stupet, så att Hennes nåd, sannolikt av högre börd, här så tragiskt fick sin död.

Per Johansson, Hallandsbygd 1974–1975

Bökhult

Vätte mellan Kila och Bökhult. Sågs vid några tillfällen på 1980-talet.

Uppgiftslämnare: Therese Skantze

Gudvarshult

Jag var ensam hemma en gång och då kom det in en karl i köket. Jag blev rädd och tänkte springa ut den andra vägen, men då såg jag att där stod gamlafarmor Anna-Sara i sin långa kjol. Jag kände igen henne direkt fast hon varit död sedan länge. Då visste jag att hon skulle ta hand om mig, jag behövde inte vara rädd. Jag var kanske sex, sju år, jag var tre år när Anna-Sara gick bort 1936.

Uppgiftslämnare: Evy Sjunnesson. Upptecknare: Sara Ljungström.

Hukered

I Hukered ville inte katterna stanna och de hade aldrig några morrhår. Det är nämligen så, att småfolket rycker morrhår.

Uppgiftslämnare: Gunnar Karlsson

Hönhult

I Hönhult, som gränsar till Krogsered, finns en jättasten. Det var när Drängsereds kyrkklockor ljöd, som en jätte kastade denna sten, som inte nådde riktigt ända fram.

Uppgiftslämnare: Johnny Severinsson, Hönhult

Junkagård

Masarnas förbannelse

För längesedan gästade några dalmasar byn Junkagård. Bönderna där bytte hästar med dalmasarna. Efter några dagar kom de tillbaka och ville göra om hästbytet, eftersom de kände sig lurade. Men det ville inte bönderna gå med på utan kallade dalmasarna för stollar. Det retade dessa och de förbannade bönderna: "Ni ska nog få bli stollar allt in till tredje och fjärde led!" Sedan for de sin väg. Men det de hade sagt slog in. I den släkten, som hade lurat dalmasarna, blev det stollar i flera släktled framåt. Lyckligtvis finns det inte några kvar för hela släkten dog ut.

Draken slingrar vidare: spännande sägner och sagolika berättelser från Halland / Gullvi Andreasson, Eva Bertsson Melin, 2005

Kurhult

En unge från Kurhult drunknade på väg till kyrkbyn. Stället kallas för Kuelta håll.

Uppgiftslämnare: Många har berättat om detta; Göran Gustafsson, Paul Schough, Thure Schough och Sigurd i Kurhult.

Lunden

Guldäpplet på Lunden

För en tre släktleder tillbaka, och detta berättades på slutet av 1800-talet, så hittade en bonde på gården Lunden ett stort guldäpple i ett stenröse. Han blev kolossalt rik och rikedomens stod sig in i det andra ledet. Men i tredje släktledet försvann rikedomens helt och hållet. En av dem i tredje släktledet, som hette Elias, har berättat att han kände sig mera lycklig när den gamla rikedomens efter guldäpplet hade försvunnit.

Draken slingrar vidare: spännande sägner och sagolika berättelser från Halland / Gullvi Andreasson, Eva Bertsson Melin, 2005

Nannaresjön

Sägner om Nannaresjön

På gränsen mellan Vessige och Drängsereds socknar ligger å gården Björbexereds ägor en liten skogssjö som kallas Nannaresjön. Här vid denna sjö mitt inne i den ödsliga från människobonings avskilda vildmarken skall fordom ha bott en trollkärning eller häxa. Ruinerna efter hennes stuga kan man ännu i dag tydligt se. Vid en större sten, vars flata sida tjänstgjort som gavel på stugan, ligger ett mossbeluget stenrös av flata stenar som tydligen utgjort stugans eldstad. Runt omkring är marken slät och jämn, varför det ser ut som om den en gång i tiden varit uppodlad.

Enligt sägner skulle häxan, vars namn nu är glömt, ha försvurit sin själ åt den onde och var därför mycket hatad och fruktad bland bygdens folk. Dog något kreatur eller någon annan olycka hände i trakten fick häxan skulden för att hon genom sina onda trollkonster ha åstadkommit det. Var hon gick fram följde alltid olyckor i hennes spår. Hon kunde dock även göra en del nyttiga gärningar. Sålunda tillrättaskaffade hon tjuvgods och botade sjukdomar m.m. och förskaffade sig på detta en riklig utkomst. Ur den lilla skogssjön, som vimlade av fisk, särskilt ål förskaffade hon sig fisk genom en ganska maklig fiskemetod. Hon tog bara, sades det, och doppade ned sin skinnkjortel i vattnet och strax hängde det vid kjorteln så mycken fisk som hon orkade att dra upp.

Sällan eller aldrig vågade någon att besöka henne i hennes stuga, ty hon hade alltid en stor skock vargar som vaktare vid stugan. Vargarna matade hon med ål. På den tiden voro emellertid vargarna en stor landsplåga i Hallands skogsbygd och man beslöt därför att be häxan att trolla bort vargarna ur trakten. Hon lovade även detta mot en ersättning fyra skilling per "matalag". Det omtalas icke hur stort område som deltog i denna insamling till häxan, men det skulle i alla fall hava blivit en mycket stor summa pengar efter den tidens penningvärde. Häxan höll också sitt löfte och skaffade bort vargarna i trakten, så att man under många år efteråt ej såg ett enda "gråben" i skogsbygden.

Genom ett yttrande av häxan fick man reda på vart vargarna tagit vägen Hon beklagade sig nämligen en gång att hon ej längre kunde bo kvar i sin stuga på grund av den olidliga stanken från sjön. Av detta förstod man att hon hade trollat ned alla vargarna i Nannaresjön.

Trots hennes förtjänst att ha trollat bort vargarna ur bygden, var dock häxan fortfarande mycket hatad och avskydd av bygdens befolkning och då hon nu ej längre hade vargarna till att skydda sig och sitt hus beslöt man att ödelägga både henne och hennes boning. En mörk natt samlade sig ortens bönder omkring hennes stuga beväpnade och försedda med bloss och antände densamma. När tak och väggar började störta in störtade sig häxan ut ur lågorna och begav sig ned till sjön där hon under vilda eder och förbannelser kastade sig i. Sedan vart hon borta för alltid, ty det säges att hennes döda kropp aldrig kom upp till vattenytan utan förblev där nere i skogssjöns mörka djup. Varje år på hennes dödsdag sades det att den onda firade denna genom att upptända ett stort bål på stugans tomt, vars flammor syntes vida omkring. Platsen kring Nannaresjön blev sedan under många

år avskydd och undviken av ortens befolkning och ända till i senare tider ha folk gärna känt sig litet kusliga till mods då de passerat häxans förmodade boplats vid Nannanesjön.

Uppgiftslämnare: Anders J. Pettersson, född 1844, Drängsereds socken. Upptecknare: Eugen Andersson. Upptecknat 25 oktober 1924. Hallands kulturhistoriska museums arkiv och samlingar, Varberg.

Lassa le

Ture Kristensson, Skårås, 1914–2007 känner väl till sägnerna om häxan vid Nannaresjön. Så här berättar han: Häxan hette Nanna och hon samarbetade med älvorna, vilka varje midsommarnatt dansade på sjön. När folk sökte henne för att spåra tjuvar och tjuvgods rörde hon i en vattenså och i den såg hon sedan tjuven eller det som blivit bortfört.

I mitten av sjön finns en plats som kallas Lassa le. Detta är uppkallat efter en krympling som försörjde sig genom att göra rep av bast. Han var dock mycket fattig och i sitt armod bestal han en bonde på en harskank. Bonden gick till Nanna som utförde sin besvärjelse med vattensån och sedan berättade hon vem som tagit harskanken. Bonden bestraffade då Lasse så hårt att han tog sig till sjön och dränkte sig där.

Nannaresjön ska ha fått sitt namn efter häxan Nanna.

Sägner och annat oknytt i Hyltebygden, 2004.

Nygård

I Nygård fanns Kanalmannen. Han höll till vid ån nedanför vårt när dimman låg tät. Ivar brukade skrämma sina egna och andras ungar med Kanalmannen och en gång blev grannbarnen så rädda att de inte vågade gå hem.*

Ivar Andersson, Nygård, 1905–1993. Uppgiftslämnare: svärdottern Christina Andersson, Nygård. Upptecknare: Sara Ljungström.

Slätten

På Slätten i Torbjörnhult, på den högsta kullen i backen, finns en skatt nergrävd vid foten av en björk. Min svärfar Gustaf Johansson har pekat ut platsen. Johan på Slätten och Carl Hillström var där och grävde, men vad jag vet hittade de ingenting.

Uppgiftslämnare Jan Andersson, Torbjörnhult. Upptecknare: Sara Ljungström.

Slätthult

”Gastarna slogs i Bjärhaven!” Berghagen ligger i Kriken, mellan Bränilt och Slätthult. Gastarna som hördes ända till Hönhult, var egentligen rådjur som skällde. Mormor berättade att rådjuren skrek något fruktansvärt, barnen höll för öronen för att slippa oljudet.

Uppgiftslämnare: Kjell Severinsson, Drängsered. Upptecknare: Sara Ljungström.

Stixered

Hjortronmossen

Jag var tolv, tretton år och mamma och jag plockade hjortron på mossarna i Stixered mot Långhult. Vi hittade en mängd bär i en mosskant. Som vi gick där och plockade upplevde jag en stark olustkänsla och sa till mamma, som var en bit bort, att jag ville inte vara här, här är någonting. Genast sa mamma att vi går hem och vi gick ifrån alla de oplockade bären och gick tillbaka till Stixered. Där gick vi in till mormor och fick kaffe och mamma berättade om mossen. Hon visste att vi varit nära platsen där en man tagit sig av daga, men berättade inte det för mig förrän efteråt.

Uppgiftslämnare och upptecknare: Margareta Ljungström

Stixered, Skogsbro

So vid Skogsbro

Det fanns en so i närheten av Skogsbro. Skogsbro ligger mellan Stixered och Skog.

Uppgiftslämnare: Lennart Gustafsson. Stixered. Upptecknare: Margareta Ljungström (som också hört detta av sin mamma Alice, som i sin tur fått det berättat av sin pappa, August Arvidsson, Stixered).

Stixered, Dunga bro

So

Son vid Skogsbro stämmer inte. Det var en stor sugga vid Dunga bro, alltså bron över Getån mellan vårt och Runes. Pappa har inte hört talas om att den skulle vara grön.

Uppgiftslämnare: Thure Andersson, Stixered. Upptecknare: Ann-Marie Dannegren.

(Frågan om färgen ställdes då det finns en uppteckning i Fagereds socken om en grön so.)

Stixered, Sänkegölen

Sänkegölen ligger mellan Stixered och Långhult. Namnet Sänkegölen kommer sig av att en käring sänkte sig i gölen. Vi hämtade torvströ intill Sänkegölen. Vi barn fick aldrig bada där om somrarna, hur varmt det än blev, eller gå på isen om vintrarna. Jag minns att vi var rädda när kom i närheten av gölen.

Uppgiftslämnare: Birgit Ivarsson, Vismhult. Upptecknare: Sara Ljungström.

Vid sänkegölen har en kvinna dränkt sig. Hon var gravid och ville inte föda sitt barn. Man kan ju gissa att hon inte var gift och då var det ju inte så lätt förr i tiden.

Uppgiftslämnare: Thure Andersson, Stixered. Upptecknare: Ann-Marie Dannegren.

Våkhult

Kistebackarna

Mellan Storegården och Våkhult fanns skatter, därför kallades backarna där för Kistebackarna. En gång var Gösta och Oskar där och grävde för att hitta en skatt.

Detta berättades av Ragnar Nilsson, Rya, 1907–1998. Uppgiftslämnare: Inger Mårtensson, Rya. Upptecknare: Sara Ljungström.

Yered

Möte med småfolket

Året var 1966. Jag körde bil och hade två medpassagerare. Det var på kvällen och det föll lätt regn, men det var inte dimmigt. När vi kom förbi Rya och efter Sjunnessons, stod det fyra små personer på högersidan om vägen. Kanske var de 60, 70, 80 centimeter långa och de var grovklädda. Strålkastarljuset gjorde att de skylde ansiktet med armarna för att inte bländas, jag minns deras blåa ögon. Jag frågade Leif, som satt i framsätet, om han såg, men han hade somnat.

Jag bar på denna berättelse i tio år, sa inte ett ljud till någon. Slutligen berättade jag för morsan om den besynnerliga upplevelsen, förr såg de mer sånt här. Jo, hon skrattade. Synd tyckte jag, att inte Leif hade sett det jag såg. Men då sa mamma: Är du säker på att han hade sett...

Uppgiftslämnare: Gunnar Karlsson, Allbäckshult. Upptecknare: Sara Ljungström.

Tomten i Mellangården

Syskonen Severinsson i Mellangården skulle i kvällen hämta hem kreaturen, som gick på bete i skogen. När de kom tillbaka räknade Sigurd* korna och upptäckte att det fattades en. Han gick då själv för att leta efter kon. Efter en stunds letande kom en liten grå farbror honom till mötes leandades den försvunna kon och överlämnade henne till Sigurd. Sedan försvann tomten.

Vid ett annat tillfälle kunde Sigurd se att en ko i ladugården var uppbunden på ett annat sätt än de andra korna. Det var en tomtknut.

* *Sigurd Severinsson 1918–1956*

Uppgiftslämnare: Lennart Claesson, Mellangården. Upptecknare Sara Ljungström.

Lusse

Vid lucia skulle allt som gick runt, som spinnrockar eller andra hjul, vara stilla. Morsan berättade, att en lucianatt stannade hjulen vid kraftverket i Lillån, Yered. Lusse hade satt sig där.

Uppgiftslämnare: Johnny Severinsson, Hönhult. Upptecknare: Sara Ljungström.

Åparp

Om övertro kring ån

Mitt emot Maltkärr på andra sidan ån¹ låg några torp. Det som låg närmast vårt var Anna Johannas under Åparp². Vi brukade prata med henne tvärs över ån när vi t. ex var nere vid ån vid vårt tvättställe och sköljde tvätt. Hon hade en ko i en liten lagård som var ingrävd i åbackaslätten och när kon kalvade fick hon mer mjölk än hon kunde använda. Det var ju aldrig tal om att sälja mjölk på den tiden. Den skulle användas i det egna hushållet, men Anna Johanna ville väl ge en gengåva till oss som var stor familj och när hon hade mycket mjölk brukade hon hänga ut en vit trasa som tecken på att vi kunde komma och hämta.

Det var i allmänhet min bror Sven och jag som fick ro över med en spann och hämta mjölken. Innan vi fick ta den med oss doppade Anna Johanna först en sax i mjölken och sen gick hon fram till sin stora öppna spis, höll en spingesticka i elden och doppade därefter även den i mjölken. N är det var gjort fick vi ta den med oss. Mjölken skulle ju föras över rinnande vatten och om den inte preparerades på det här sättet så skulle kon fått trollslaget och trollen dragit mjölken ur henne. Sådana här ceremonier till skydd mot onda makter var ännu på den tiden så naturliga att vi aldrig uppfattade dem som konstiga eller överkliga.

¹ *Ån Åtran.*

² *Torpet Åkärr.*

Uppgiftslämnare: Hulda Bresell, Gällared: en bok om kamp för överlevnad, 1982

Förbannelsen

Det var en tattarekärning som gick omkring och tiggde. I Åparp blev hon utslängd och illa behandlad. Så sa hon: ”I Åparp ska aldrig fattas stollar.”

Uppgiftslämnare: Göran Gustafsson, Krogsred, 1926–2017. Upptecknare: Margareta Ljungström.

Älmhult

En kraftkarl

På prästavägen mellan Älmhult och Skårås, ligger en stor sten över Gässeliabäcken. Det sägs att Olof*, som bodde i Älmhult, bar dit den för att det skulle bli lättare att gå över bäcken. Samme Olof bar även en stor salttunna från landsvägen hela vägen upp till Älmhult.

* *Olof Svensson, 1780–1863. Uppgiftslämnare: Berit Bengtsson, Skårås, som hört detta berättas av sin mamma Syster Kristensson, född 1912. Upptecknare: Sara Ljungström.*

Övrigt Krogsreds socken

Skrock

En torpargubbe hade en sjuk ko, som icke ville resa sig. Om detta fall yttrade gubben: ”Jag kan inte begripa vad det kan vara för sjuka, det kan inte vara hannivannet, för det har jag själv botat henne för och Lasse i Torbjörnhult har botat henne för skotet, så det kan det heller inte vara.” Kon var bristsjuk och undernärd och reste sig aldrig.

Hannivannet kan rättare uttryckas ”Hin i vattnet”, den potentaten kunde infinna sig både i djurens dricksvatten och i urinen.

Kreatur som ”vessleblåsts” skulle rökas, vilket tillgick så att man lade trasor i en skopa, tände eld på dem och höll under mulen på djuret.

Krogsred: en liten hallandssocken och dess historia / Sven H. Schough, 1959.

Hästskjutsen

Det talades om en kringvandrande knalle som försvann när han fick sitt nattlogi på en gård i Krogsred. En hästskjuts från Junkagård skulle köra vägen som gick förbi stället. Där tvärstannade hästen och gick inte att få ur fläcken. Man kan tänka sig en mördads ande.

Juli 2019

Övrigt

Spökeri

På gränsen mellan Krogsereds och Vessige socknar ligger ett litet torp som kallas Tornet. Det ligger på ett högt berg och i det var ett underligt folk. De levde alldeles ensamma utan umgänge med andra människor. Det påstods att han kunde trolla och många trodde fullt och fast på det. Gumman kunde bota skiver och gubben tandvärk

Efter deras död stod torpet öde i många år för det fanns inte någon som ville bo där. Men nu kom där en man från Amerika, som hette Bengt. Han och hans hustru Stina köpte torpet och flyttade dit. Man sade honom att det inte blev roligt att bo där. Men han svarade att han varit så pass ute i världen att han inte trodde på spöken.

Allt gick som det skulle, till hösten kom. Då skulle Bengt ha slätterhjälp. Han fick tre karlar nere från byn. Men de fingo inte slaget upp, utan Bengt ville, att de skulle hjälpa honom dagen därpå också och stanna där över natten. Men nu hade de inte plats inne, utan slätterkarlarna skulle ligga på logen. De lade sig, men kunde inte somna. Då det led mot midnatt kunde de inte härda ut längre, för nu tassade Lönne-Lars och Petternilla omkring i ladugården. En sådan spöknatt hade de aldrig förr varit med om. Nästan från vettet skrämde foro de upp, slog upp logdörren och ut på gården. Men där kunde de inte stanna, och mitt i natten gåvo de sig till att springa mot byn. De stannade vid närmaste gård, och då var klockan ett på natten.

Då Bengt steg upp på morgonen och gick ut, stodo logdörrarna på vid gavel, och en bastant grind som stått stängd över vägen, var nerriven. Men sina slätterkarlar kunde han inte finna. Han kunde inte begripa hur det var fatt, och han fick inte klarhet i saken innan folk från byn talade om det. Men han bara svor på dem och sade, att han inte trodde på det. Men han kunde i alla fall inte hjälpa att han kände sig kuslig till mods ibland om kvällarna.

Det hade lidit fram mot senhösten med dess mörka nätter. Bengt skulle sälja en ko på Falkenbergs marknad. Men då var han tvungen att leda halvvägs på kvällen för att komma fram i tid om morgonen. Stina blev tvungen att vara ensam om natten. Hon var inte rädd men tyckte likväl inte, att det var roligt att vara ensam så långt från folk.

Bengt gick på eftermiddagen och Stina tog itu med sysslorna i ladugården, bar in ved, och då hon skött om allt och lagat kvällsmat, var klockan redan tio. Hon satte sig att läsa aftonbönen, men hon hade inte suttit länge då hanen gol. Att hanen gol efter mörkrets inbrott, det ansågs som ett olycksbringande tecken. Ännu ett galande och åter ett. Då knackade det på fönstret. Stina såg genast ditåt. Men den synen skulle hon aldrig glömma. Lönne-Lars tryckte sitt skäggiga ansikte intill rutan. Återigen hörde hon hanen gala. Återigen knackade det, men på fönstret mitt emot. Hon vände sig om alldeles hjärtskrämd, och där såg hon Petternillas fula ansikte. Nu sjönk hon vettlös ned på golvet. Hur länge hon låg så eller vad som sedan hände, visste hon inte själv. Men så fort Bengt kom hem, var det hon, som sade ifrån att hon inte ämnade stanna där längre. Så talade hon om allt för honom, och så fort de fingo skaffat sig ett annat ställe, blev Tornet öde igen, och ingen har velat bo där, utan husen har fått förfalla.
Upptecknat av Carl Malcus Johansson, Månsabo, Krogsered, Halland, född 1897; berättat av mormodern (1829–1915).

Platser med lyktegubbar

Bäckhult

Det fanns lyktegubbar mot Bäckhult, vid kvarnen, berättade morfar, Algot Svensson, Yered, men även mor och far.

Uppgiftslämnare: Kjell Severinsson

Krogsered

Göran och Hjalmar körde med häst och packvagn från Tångabo på väg hem. Mitt för badplatsen vid Ljungsjön mot ån, såg de lyktegubbar. Det var vatten där eller träskmarker. Lyktegubbar fanns även vid Lysegårdsmosse, men framför allt vid Grissle Tånge. Man kunde stå på gårdsplanen på Gästis och se dem.

Ett annat fenomen var lysmaskar som kunde lysa i vägdikena. Syntes bara som en liten glöd, som fanns i baken på lysmasken.

Uppgiftslämnare: Göran Gustafsson, Krogsered, 1926–2017. Upptecknare: Margareta Ljungström

Kullen

Kullen i Århult.

Uppgiftslämnare: Ingegerd Dock

Skårås

Farfar varnade för lyktegubbar vid Bullsängen i Skårås.

Uppgiftslämnare: Sven-Olof Kristensson

Yered

Lyktegubbar sågs på Skräddarhuset berättade morfar, Algot Svensson i Yered, men även mor och far.

Uppgiftslämnare: Johnny Severinsson